

IGY KEZDŐDÖTT A SZABADSÁGHARC S Z E G E D E N

Előre hát, óh nemzetem, ne állj meg,
Hogy állna meg pályád közepén?
Féltádon vagy, fölérte a hegyre,
S könnyű már annak, a ki völgybe mén.
Eiő, elő a zászóval kezdedben!
Egész Európa teutánad jó;
Te vagy, hazám, most a világ vezére...
Mily nagy szerep, mily lelkesítő!
(Petőfi: Jött a halál.)

Az 1848 márciusi szegedi események igazolják, hogy nemcsak egyedül a »kezdeményezők« előtt, nemcsak egyedül a »nagy« emberek előtt áll nyitva a eslekvés széles mezeje. Mindenki számára nyitva áll az, akinek szeme van, hogy lásson, füle, hogy halljon és szíve, hogy szeresse embertársait. A »nagy« fogalma viszonylagos fogalom. Erkölcsi értelemben a legtöbb szegedi lakos nagy volt 1848 márciusában, mert »lelkét áldozta társaiért«. Szegedet nagygyá a teite, hogy már a 40-es években példát mutatott az emberi haladásért folyó küzdelemben. Az élére állt annak a harcnak, amely független magyar államot akart teremteni, amelyben biztosítva van a magyar nép életének békéje és fejlődésének folytonossága.

Szeged város lakói a párizsi 1848 februári eseményekről, a szabadság, egyenlőség és testvériség elvének kiadásáról, a köztársaság kikiáltásáról az újságokból értesült. Tudomásul vették, hogy a februári forradalom szele Németországot is mozgásba hozta, de azt is

tudta, hogy a forradalom szele Bécsig ért.

A reformerszmék mély gyökeret vertek már a haladószelemű városban és a külföldi szabadságharc hírei nyomán ösztönözten mindenki rendkívüli történések beköszöntését várta. A feszült izgalom és várakozás kihatott a város valamennyi polgárára, vagy mint az egykorú krónikás megállapította: »Az izgalom kihatott a lakosság legalsóbb rétegeibe is.« Hiszen a jogtalanok, az elnyomottak felszabadulásukat várták, az elnyomás türhetetlen volt.

Ilyen izzó és várakozással teli hangulatban érkezett meg 1848 március 17-én — pénteken — délután 5 órakor a pesti hajó. Sokan — még a hajó érkezése előtt — tudták már a pesti március 15-iki eseményekről. Futótűzént terjedt el a városban a hír, hogy Pesten kiűzték a szabadságot, vagy mint a város németajkú polgárai mondták: a ribillió. A sok ellenlétes hír nagy tömeget mozgalt meg és mire a gőzhajó (Panónia) megérkezett, a kikötőt ellepte a város lakossága.

Péter, a széképulet tornyára a nemzetiszínű lobogók kitévésével követelte (aminek rögtön eleget is tettek) és népgyűlés tartását kérték.

Állandó bizottmány

Hetivásár napja volt (szombal), a nagypiacon egész rövidmése volt:

HAZAFIAK!

Szeged város-közönsége aol-írott napon a hozott kiűn hirdelményben közzéteendő határozatok végrehajtása és a rend-

1. A létező polgári őrsereg szaporíttatni fog. Evégett minden becsületes ember holtnapról kezdve a választópolgárság termében Bába Antal, József, Dietzgen József, Dáni Ferenc és Schmidt Ferdinánd őrseregi tisztiek előtt a polgári őrsereg ívébe magát beírhatja.

2. A haza békés átalakulásáért vasárnap délelőtt 9 órakor minden hitvallásu egyházban isteni tisztelet fog tartatni.

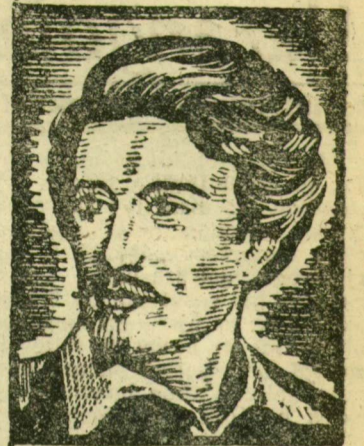
3. A város vasárnap este ki fog világíttatni. A bizottmány minden becsületes embertől teljes bizalommal várja: hogy a személy és vagyon bátorságot nem fogja megsérteni, sem a közbékét és rendet megháborítani.

Hazafias jelszavunk: Eljen a nemzet! Alkotmányos reform, szabadság, egyenlőség, testvériség, béke és rend!

Költ Szegeden 1848-ik évi mártius 18-án.
Az állandó bizottmány meghagyásából. Tary Pál bizottmányi emök. Somogyi Antal bizottmányi jegyző.

A szegedi fiatalok következetes felvilágosító munkája, a szíves harc a szabadságért, meg-

idő alatt négyezer ember gyűlt össze. A gyűlésen felolvasták a követek jelentését és a 12 pontot. A népgyűlés proclamálta a sajtószabadságot, elhatározta a nemzetőrség szervezését, az ország »átalakulásának« a következő napon való ünneplését és a város kivilágítását. Kossuth Lajosnak hazafiai érdemeiért halás elismerését nyilvánította a népgyűlés. Tary Pál emöklésével 24 tagu »állandó bizottmányt« választottak, amely falragaszokon tüntette a város polgáiraival a népgyűlés határozatait, amely falragasz Szegeden a szabad magyar sajtó első ter-

Petőfi Sándor

A magyar szabadságharc legnagyobb költője. Mindent megtett, hogy verseiben hirdetett eszméit megvalósítsa. 1848 március 15-én egyik vezetője volt a pesti forradalomnak, utána a politikai életben tevékeny részt vett, mint szélsőbaloldali politikus. Amikor pedig a Habsburg-reakció megsemmisítéssel fenyegette a fiatal magyar demokráciát, beállt katonának és nemcsak harci dalokkal lelkesítette a honvédeket a harcra, hanem maga is résztvett számos ütközetben. A segesvári csatában halt hősi halált a magyar nép és minden elnyomott nemzet szabadságáért.

Hazánk újjászületésének órája megkondult

A nemzeti színekkel díszített Panónia utasai, akik a pesti eseményeknek szem- és fültanui voltak, nem győzték válaszolni a sok kérdésre. Több példányt hoztak az első magyar szabad sajtótermékből (»Mit kíván a magyar nemzet« és »Talpra magyar«). A pesti hírek az amugy is túlfutott hangulatot még csak fokozták. Az izgalom azonban a tetőpontra hágott, amikor elterjedt a híre, hogy »valamely veszedelmes következményű sürgöny érkezett« (sürgönynek nevezik akkor a külön tovasposta utján küldött levelet). Az izgatott tömeg faggatta a hatóság képviselőit, de senki sem tudott megnyugtató választ adni. Az izgalom és kíváncsiság még csak fokozódott és a tömeg nőnt. A kikötőből a tömeg a helyettes főbíró lakása elé vonult. Tary Pál főkapitány, Petrovics és Kotolyar tanácsadók a helyettes főbíró lakásán a sürgönyt átvették, amelyről kiderült, hogy a város követelnek — Wöber György és Renegy Ferdinánd — jelentése az országgyűlés március 14-iki és 15-iki üléséről. A terjedelmes levelet fel is olvasták a tömegnek, amelyben többek között a következőket olvassuk:

Hazánk újjászületésének órája megkondult, a magyar hazája 300 éves küzdele és szenvedés után egy nagy és dicsőbb jövőnek nézhet elejbe; a régi átok szünni kezd, s Isten felváltja meg reánk is a jogegyenlőség, a terhekben közös osztózás, szóval az alkotmányos élet malasztos áldását.

A levél további részében beszámol, hogy Metternich és átkos rendszere megbukott. Majd az országgyűlés március 14-iki és 15-iki határozatait közli: a sajtószabadságot, az évenkénti országgyűlést, Erdély visszacsatolását, az esküdtészetet, a felelős minisztériumot.

A tudósítás beszámol, hogy az országgyűlés feliratot intézett a királyhoz, amelyet küldöttség visz Bécsbe, a küldöttség tagja az egyik szegedi képviselő, Renegy Ferdinánd. A beszámoló további részében emondja a közteherviselést, az urbériség megszüntetését és hogy választmányt küldtek ki a honvédelmi és népképviseleti rendszer tervezetének elkészítésére.

Leírhatatlan lelkesedés lett urrá a tömegben a jelentés ismertetése után. A haladószelemű ifjuság követelésére a főbíró és tanácsadók úgy határoztak, hogy másnap, március 18-án népgyűlést tartanak, ahol ismét felolvassák a követek jelentését.

A cenzura temetése

Különbé csoportok verődtek össze, zászlókkal és zeneszóval vonultak fel. Minden csoportnak akadt egy-egy szónoka. Az egyik lelkes csoport Horváth Círil liciumi igazgató és »királyi könyvizsgáló« lakásának ablaka alatt »örök requiemet« tartottak a cenzurának. Egy másik csapat bement a színielőadásra, ahol Dáni Ferenc lelkes beszéd kíséretében kihirdette: a szabadság, egyenlőség és testvériség győzelmét. A mások csendes város a késő éjszakai órákig volt hangos.

Másnap, március 18-án nyugodtabb, de annál ünnepélyesebb hangulat uralkodott Szegeden. Küldöttség, amelynek tagjai voltak: Bérczy Antal, Dáni Ferenc, Zsótér Andor és Szabó

Hazai Gépkereskedelmi Rt.

Budapest, XIII. Váci-ut 47
Telefon: 200-264, 203-034.

Ma is régi áron árusít:

használt szerszámgepeket nagy választékban, hasznos lemez és rudvasanyagokat, körtárcsákat és fogaskerekeket, csavarokat, villamoscikkeket.

Hivatalos árban 5-15% engedménnyel:

II. a. hengerelt rudvas és gerenda minden szelvényben, durva lemez. Selejtes fürőkádák, csövek.

Anyaghivatali kiutalás nélkül:

Korlátolt mennyiségben finomlemez darabó, abroncs és szalag darabok. Ácskapocs, mezőgazdasági szerszámok, minden méretben.

Eisöpörték a jobboldali szociáldemokratákat

egy hét alatt tizenötezer méterrel többet termeltek

az ujszegedi kendergyárban

Üzemünkben megteremtettük a dolgozók egységét — büszkélkedik a tábla az ujszegedi Magyar Kender-, Len- és Jutaipar Rt. bejárata felett. Ez a felírás alig napokkal előbb került a kapu fölé és a Tisza tulsó partja, a márciusi verőfényben sülkerező Szeged felé hirdeti, hogy ebben az üzemben Marosán elvtárs beszéde után alig pár órára 800 dolgozó lépett át a Magyar-Kommunista Pártba.

Hirdeti, hogy ebben az üzemben három éven át dúló testvérharc, az áskálóadásoknak, viszálykodásoknak egész láncolata zárult le és helyébe beköltözött a béke. Olyan béke, amelyetől izmosodik a termelés és ezen keresztül csak áloás, jólét fakad...

Az ujszegedi gyár az előző két-három évben Szeged »sötét« helyei közé tartozott. Politikai téren állandó intrikálás, furások, különböző zavaros szünetű akciók voltak napirenden, amelyek teljesen megmérgezték a munkásegységet mind az egész üzemben, mind az egyes osztályokon.

A kutmérgező Farkas István vasesztergályos, az üzemi szociáldemokrata pártszervezet egyik vezető egyénisége és Kovács Agoston lakatos, műhelybizalmi körü csoportosultak.

Bomlasztóközpont — a műhelysarokban

A műhely egyik homályos sarkában nap mint nap »ilegális« gyűlések voltak és e süllog-konspiráló csoportokból rajzóttak ki a gyár összes osztályaira azok az elemek, akik minden akciót, nemcsak politikai téren, hanem az üzemi termelés vonalán is sikeresen megakadályoztak.

Ez az aknamunka természetesen elsősorban a kommunista

Husvétra

cukorzát, csokoládét legelőnyösebben

Kovácsnál

Szeged, Tisza L.-körut 48. Tekintse meg kirakatomat.

Vértes István

tüzel- és építőanyagkereskedő. — Boldogasszony-gárut 17., Telefon: 3-65. Eladás fogyasztók részére minden mennyiségben.

Az üzemi bizottság munkájával szemben ellenhangulatot teremtettek a gyárban. Minden kiharcolt üzemi eredményt lekiécsinyelték. Farkas István és Kovács Agoston politikai izgatásukat kiterjesztették a termelés terére is. A demokrácia a munkást csak kizsákmányolja — hirdették uton-utfélen.

Az MKP után — az Ű. B. és a termelés ellen

Az üzemi bizottság munkájával szemben ellenhangulatot teremtettek a gyárban. Minden kiharcolt üzemi eredményt lekiécsinyelték. Farkas István és Kovács Agoston politikai izgatásukat kiterjesztették a termelés terére is. A demokrácia a munkást csak kizsákmányolja — hirdették uton-utfélen.

E tevékenység eredményeképpen a munkafegyelem teljesen meglazult, a termelés grafikonján az egyes ágazatok színes vonalai megreszkettek és le-fel cikáztak.

Átlépés, béke — munkástestvéri segítség

Marosán elvtárs beszéde az ujszegedi gyárban szinte földindulást hozott. A beszéd az országos politikából eisöpörte azokat az elemeket, akikre a szegedi szociáldemokrata központi szervezetben keresztű az ujszegedi gyár szociáldemokratáinak Farkas és Kovács Agoston-féle vezéréi támaszkodtak.

Marosán elvtárs beszéde párnuzamosan lenyitotta a szociáldemokrata munkásság tömegeinek szemét. Egyembereként eisöpörték ei eddigi vezetőiket és átléptek abba a pártba, amely az üzemben három év óta következetes, sziklaszilárd és eredményeket felmutató politikát

folytatóit — a Magyar Kommunista Pártba.

Politikai téren valami végtelen esöndes nyugalom önti ei a gyárat. A kommunisták nem ültek örömmünnepet, hanem segítő kezét valóban munkástestvéri kezett nyújtottak a szociáldemokratákból lett új kommunisták felé.

Az üzemen belül szeminárium indult, amelyet munka után sűrű tömegben látogatnak az új elvtársak. A pártszervezet életébe azonnal bekapcsolták őket és a jó szociáldemokratákból most jó kommunista tizes csoportvezetők, pártbizalmiak lettek.

Farkas és társait a változások szele kifújta a szerintük biztos, de homályos műhelysarokból. Távozásuk után nemcsak a politikai légkör javult, de érezhetően rendeződik a termelés is.

Egy hét alatt — ivel a grafikon

Kiss elvtárs, az üzemi bizottság elnöke a hét elején értékelte ki a gyári adminisztrációs osztály által összegyűjtött legfrissebb adatokat.

»Nincs még két hete sem e pontfka« változásnak — mondja. — Az első nyugodt hét termelési eredménye azonban már jelentős javulást nozott.

A februárvégi állapothoz viszonyítva az első nyugodt héten 15.000 méterrel többet termeltünk. Ez kereken 30 vég anyagnak felel meg. De az eredményt csak két-három hónap után mérhetjük le pontosabban. Ha minden úgy megy, mint eddig — szögezi le —, gyönyörűen ivel felfelé a grafikon.

Nő a munkafegyelem — termel a fonó

A boldog és optimista ű. b. elnök után Vig elvtársnő, az ű. b. régi, bevált szociáldemokrata tagja, akit csak huszonöt év harcának emléke tartott vissza pártjánban — csatározók optimizmusban Kiss elvtársához. — Egy hét alatt 3 százalékkal ugrott fel a fonó termelése. De (Folytatása a 4. oldalon.)